

Teema: Pistrikud ja rahutuvid – konflikt

Osa 2: Inimene konflikti ohvrina

Kui konflikt eskaleerub ja vägivaldseks muutub, võib inimesel tekkida olukorrast must-valge pilt, sõltuvalt sellest, mis on tema arvates „hea” ja mis „halb”. Miks aga sellisest lihtsast mõõdupuust ei piisa, et mõõta konflikti inimlikku külge kogu selle keerukuses?

Käesoleva osa õpitulemused

Õpilased õpivad:

- mõistma konflikti eetilist mõõdet;
- analüüsima konfliktiaegadele omast asjaolude lahterdamist ja lihtsustamist ning selle mõju ühiskonnale;
- mõistma, kuidas inimlik mõõde ja inimõigused vägivaldsete konfliktide käigus sageli suuremal või vähemal määral tähelepanuta jäetakse.

Õppematerjalid

Õppematerjal 3 Plakatid, illustratsioonid

Õppematerjal 4 Fotod, lühikirjeldused

Õppematerjal 5 Katkendid kirjalikest tekstidest, esemed, kunstiteosed

Õppematerjal 6 Katkendid lastekirjandusest

Rühmatöö 1: Vaenlased ja liitlased (kestus 10 minutit)

Paluge õpilastel tuua olevikust või minevikust näiteid vaenlaste ja liitlaste kohta. Jagage õpilased väikestesse rühmadesse ning paluge neil uurida ja analüüsida õppematerjalis 3 sisalduvaid propagandaplakateid (ja/või Teie valitud muud visuaalset või kirjalikku materjali, mille abil illustreerida vaenuvahekordi või liitlassuhteid). Lähtuge järgmistest küsimustest:

- Kuidas vaenlast kujutatakse? Mis on selle eesmärk? Kuidas see pilt loomise hetkel inimestele mõjus? Miks? Mida näitab see toonase poliitilise olukorra kohta?
- Kuidas liitlast kujutatakse? Mis on selle eesmärk? Kuidas see pilt loomise hetkel inimestele mõjus? Miks? Mida näitab see toonase poliitilise olukorra kohta?

Selle ülesande lõpuks võib paluda õpilastel mõelda ja arutada selle üle, kuidas vaenlasi ja liitlasi tänapäeval visuaalselt kujutatakse. Kellele need pildid on mõeldud ja milliseid vahendeid selleks kasutatakse? Arutelu illustreerimiseks võib kasutada näiteks õppematerjalis 3 sisalduvat viimast pilti (Šveitsi erakonna UDC kampaania kohta) või muid näiteid.

Rühmatöö 2: Ohvid (kestus 20 minutit)

Selle töö käigus vaatlevad õpilased inimrühmi, kes osutusid Teise maailmasõja ohvriteks. Nad õpivad mõistma, et sõda mõjutas Euroopa iga osa – küll mõneti erinevalt, kuid ühtviisi traagiliselt. Samuti õpivad nad nägema Teist maailmasõda mitmetahulise ja riikideülese konfliktina.

Alustuseks selgitage õpilastele täpselt mõiste „ohver” määratlust (vt osa *mõisted*). Seejärel jagage nad väikestesse rühmadesse, jagage välja õppematerjal 4 (pildid ja tekstikatkendid, igaüks neist eraldi lehel) ning paluge õpilastel pildid ja kirjeldused kokku viia. Analüüsige tulemusi kogu klassiga ning paluge õpilastel uuesti mõelda ülesande alguses esitatud sõna „ohver” määratluse peale. Laske neil seda kriitiliselt hinnata ja seada see laiemasse konteksti, kõrvutades määratlust mõistetega „rikkuja”, „päästja” ja „kõrvaltvaataja” (vt osa *mõisted*). Arutage õpilastega ka seda, mil määral suudavad ohvristaatuses inimesed sisemist vastupanu osutada ja tahtejõudu rakendada.

Rühmatöö 3: Lapsed ja sõda – kogemused ja tajud (kestus 15 minutit)

Kuidas konfliktikeerisesse sattunud lapsed nende ümber toimuvale reageerivad? Vägivaldsete konfliktidega kaasnev hirmuõhkkond, kannatused ja hävitustöö mõjutavad lapsi vahetult. Lapsed on äärmiselt haavatavad ning nad ei saa aru, miks sõda puhkes, kes on vaenlased ja miks. Selles ülesandes analüüsivad õpilased visuaalseid ja kirjalikke allikaid, mis näitavadki mitmel eri viisil sõjaolukorras elavate laste haavatavust.

Jagage õpilased väikestesse rühmadesse. Jagage mõnele rühmale kätte õppematerjal 5 ja teistele õppematerjal 6. Paluge õpilastel analüüsida neile kätte antud materjale, lähtudes alltoodud (ja õppematerjalis esitatud) küsimustest, millele nad peavad rühmas vastuse leidma.

Õppematerjal 5

- Mida see tekstikatke näitab?
- Selgitage lühidalt, ühe lausega, eksponaatide tähendust ja sõnumit.
- Millised on nelja elemendi – tekstikatke ja kahe eksponaadi – vahelised seosed?

Õppematerjal 6

- Milliseid konflikte siin avaldatud tekstikatketes mainitakse?
- Kuidas iseloomustada nende tekstide keelekasutust?
- Mille poolest need tekstid üksteisest erinevad ja üksteisega sarnanevad?

Korraldage kogu klassiga ühine arutelu, mille käigus õppematerjaliga 5 töötanud rühmad kannavad ette oma küsimused ja vastused ja õppematerjaliga 6 töötanud rühmad kommenteerivad neid ning vastupidi. Paluge arutelu lõpetuseks õpilastel koostada loetelu konfliktikeerisesse sattunud laste erilise haavatavuse põhjustest ja ilmingutest. Kirjutage vastused arutelu edenedes tahvlile.